

Jonas Jonasson

Zoete Zoete Wraak bv

Vertaald uit het Zweeds door Corry van Bree

SIGNATUUR

2020

Proloog

Er was eens een matig succesvolle schilder in Oostenrijk-Hongarije. Zijn voornaam was Adolf en hij zou overal ter wereld bekend worden vanwege iets anders.

De jonge Adolf vond dat echte kunst bestond uit het afbeelden van de werkelijkheid zoals die was, zoals het oog die waarnam. Ongeveer zoals een foto, maar dan in kleur. ‘Echtheid bezit de ware schoonheid,’ zei hij, waarmee hij een Fransman citeerde van wie hij trouwens niets wilde weten.

Veel later in zijn leven, toen Adolf niet meer zo jong was, liet hij boeken, kunst en zelfs mensen uit naam van het juiste wereldbeeld verbranden. Dat mondde uit in de tot nu toe grootste oorlog in de wereldgeschiedenis. Adolf verloor die en stierf.

Dat gebeurde terwijl zijn wereldbeeld een winterslaap hield.

DEEL 1

1

Hij had geen idee wie Adolf was en had nog nooit van Oostenrijk-Hongarije gehoord. Dat hoefde ook niet. Hij was een medicijnman in een afgelegen dorp op de Afrikaanse savanne. Hij liet zo weinig sporen in de rode, ijzerhoudende grond na dat niemand zich nog herinnert hoe hij heette.

Hij was bekwaam in de geneeskunde, maar zijn reputatie was buiten de vallei waar hij woonde niet bekend, net zoals de gebeurtenissen in de wereld de vallei niet bereikten. Hij leefde bescheiden en stierf te vroeg. Ondanks zijn bekwaamheid had hij zichzelf niet kunnen genezen toen hij dat het meest nodig had. Een kleine maar trouwe groep patiënten betreurde zijn dood en miste hem.

De oudste zoon was eigenlijk te jong om de praktijk over te nemen, maar zo ging dat nu eenmaal. Zo was het altijd geweest en zo zou het altijd blijven.

De reputatie van deze opvolger was nog minder bekend dan die van zijn vader. Hij was pas twintig en had de relatieve competentie van zijn vader geërfd, maar dat gold niet voor diens goedardigheid. Het was niets voor hem om de rest van zijn leven met weinig tevreden te zijn.

De verandering begon ermee dat de zoon een nieuwe hut met een behandelkamer en een aparte wachtruimte voor de patiënten liet bouwen. Hij droeg een witte overjas in plaats van een *shúkà* en veranderde zijn naam en titel. De zoon van de medicijnman wiens naam niemand zich nog kan herinneren, noemde zich dokter Ole Mbatian, in navolging van de legendarische Masai, de leider en visionair die de grootste van allemaal was. Het origineel was lang geleden gestorven en protesteerde niet vanaf de overkant.

Met alle vernieuwingen verdween de prijslijst van zijn vader voor de diverse behandelingen eveneens. De zoon stelde een eigen lijst op die recht deed aan de grote krijger. Als de dokter tijd vrij moest maken om een patiënt te ontvangen, was een zak thee-bladeren of een stuk gedroogd vlees bij wijze van betaling niet langer voldoende. De behandeling van eenvoudige kwalen kostte nu een kip en van ingewikkeldere kwalen kostte een geit. Voor de bijzonder moeilijke gevallen verlangde de dokter een koe. Als het tenminste niet te moeilijk werd. Degenen die stierven mochten dat gratis doen.

De tijd verstreek. De medicijnmannen in de naburige dorpen sloten hun praktijken. Ze waren uit de markt geconcurrereerd, omdat ze hun naam niet hadden veranderd en benadrukten dat een echte Masai geen wit droeg. De reputatie van Ole Mbatian groeide in hetzelfde tempo als de hoeveelheid patiënten.

Het omheinde stuk land met koeien en geiten moest voortdurend uitgebreid worden en het klantenbestand om zijn kruiden-aftreksels op uit te proberen, was zo groot dat Ole daadwerkelijk zo bekwaam werd als in het begin werd beweerd.

De medicijnman met de gestolen naam was al welgesteld toen hij de geboorte van zijn eerste zoon vierde. De baby overleefde de kritieke periode als zuigeling en werd traditiegetrouw opgeleid voor het beroep van zijn vader. Ole de tweede werkte jarenlang naast zijn vader voordat deze stierf. Toen die dag onherroepelijk kwam, hield hij de gestolen naam van zijn vader, maar hij schrapte de dokterstitel en verbrandde de witte overjas, omdat patiënten die van ver kwamen beweerden dat dokters, in tegenstelling tot medicijnmannen, misschien met zwarte magie werkten. Een medicijnman met de reputatie dat hij een tovenaars was, werkte en leefde niet lang.

Na dokter Ole Mbatian was Ole Mbatian senior dus aan de beurt. Zijn eerstgeboren zoon, die de praktijk overnam van zijn vader en grootvader, was Ole Mbatian junior.

Hij is degene met wie dit verhaal begint.

2

Ole Mbatian junior erfde de naam, het vermogen, de reputatie en het talent van zijn vader en grootvader. In een ander deel van de wereld zou daarover gezegd zijn dat hij met een zilveren lepel in zijn mond was geboren.

Hij werd behoedzaam geschoold en maakte een omweg via de krijgersopleiding, net als zijn leeftijdgenoten. Daarom was hij nu niet alleen medicijnman, maar ook een bijzonder gerespecteerde Masai-krijger. Niemand wist meer over de helende kracht van kruiden en wortels, en maar een enkeling kon wedijveren met Ole als het om speren, werpknuppels en messen ging.

Op medisch gebied was hij gespecialiseerd in behandelingen die moesten voorkomen dat een gezin meer kinderen kreeg dan het wilde. Onfortuinlijke vrouwen maakten een bedevaart van Migori in het westen naar Maji Moto in het oosten, een reis van meerdere dagen. Om iedereen te kunnen helpen, hanteerde hij voor de vrouwen die hulp wilden een criterium van minimaal vijf kinderen, van wie er minstens twee jongens moesten zijn.

De medicijnman onthulde zijn recept aan niemand, maar afgaand op de smaak van de troebele vloeistof die de vrouw tijdens elke eisprong moest drinken, was bittermeloen een actief ingrediënt. Degenen met gevoelige smaakpapillen proefden ook een zweem van de wortel van de Levant-katoenplant.

Ole Mbatian junior was rijker dan alle anderen, met inbegrip van stamhoofd Olemeeli de Bereisde. Naast al zijn koeien bezat hij drie hutten en twee vrouwen. Voor het stamhoofd was het andersom: hij had twee hutten en drie vrouwen. Ole had geen idee hoe het stamhoofd dat kon laten werken.

De medicijnman had zijn stamhoofd overigens nooit gemogen.

Ze waren even oud en wisten als kleine jongens al welke rol ze op een dag zouden hebben.

‘Mijn vader is de baas over jouw vader,’ zei Olemeeli af en toe om Ole te pesten.

Daar had hij in principe gelijk in, maar Ole junior verloor niet graag een discussie met hem. De oplossing was om het aanstaande stamhoofd met de werpknuppel op zijn hoofd te slaan, waarna Ole Mbatian senior geen andere keus had dan zijn zoon een stevig pak slaag te geven, terwijl hij tegelijkertijd lovende woorden in het oor van de jongen fluisterde.

In die tijd bestuurde Kakenya de Mooie de vallei. Hij werd heimelijk gekweld door het besef dat de toevoeging aan zijn naam niet alleen klopte, maar dat het ook zijn enige benijdenswaardige verdienste was. Bovendien maakte hij zich zorgen omdat zijn zoon, die het op een dag van hem zou overnemen, alleen de tekortkomingen van zijn vader en niet zijn knappe uiterlijk geërfd leek te hebben. Het uiterlijk van Olemeeli junior werd er bovendien niet fraaier op nadat de zoon van de medicijnman twee voortanden uit zijn mond had geslagen.

Kakenya de Mooie had heel veel moeite met beslissingen nemen. Soms liet hij zijn echtgenotes beslissen, maar helaas had hij een even aantal vrouwen. Telkens als ze het over een bepaalde kwestie niet eens waren (dat wil zeggen: bijna altijd), stond hij erbij met zijn beslissende stem zonder te weten wat hij ermee moest doen.

In de herfst van zijn leven en met steun van de hele familie lukte het Kakenya toch om een beslissing te nemen waarop hij trots kon zijn. Zijn oudste zoon zou op reis gaan, verder dan ieder ander ooit was geweest. Op die manier zou hij bereisd en met indrukken van de wereld buiten de vallei terugkomen. De wijsheid die hij in die tijd zou opdoen, zou van pas komen als het moment was gekomen om het van hem over te nemen. Olemeeli zou nooit zo mooi worden als zijn vader, maar hij kon een besluitvaardig en op de toekomst gericht stamhoofd worden.

Dat was het idee.

Helaas wordt wat je in gedachten hebt niet altijd waarheid. Ole-

meeli's eerste en laatste lange reis ging in opdracht van zijn vader naar Loiyangalani. Niet alleen omdat die plaats zo ver weg lag dat het bijna niet voor te stellen was, maar ook omdat het gerucht ging dat ze daar in het noorden nieuwe manieren hadden ontdekt om water uit het meer te filteren. Verhit zand en kruiden met veel vitamine C in combinatie met de wortels van waterlelies was een beproefde manier, maar in Loiyangalani hadden ze blijkbaar iets bedacht wat zowel eenvoudiger als effectiever was.

'Ga daarnaartoe, zoon,' zei Kakenya de Mooie. 'Leer van alle nieuwe dingen die je onderweg tegenkomt. Kom vervolgens naar huis en bereid je erop voor me op te volgen. Ik voel dat ik niet veel tijd meer heb.'

'Maar papa...' zei Olemeeli.

Meer wist hij niet te zeggen. Hij vond zelden de juiste woorden of gedachten.

De reis duurde een halve eeuwigheid, of liever gezegd een hele week. Toen Olemeeli eindelijk in Loiyangalani was gearriveerd, ontdekte hij dat ze daar veel verder waren met bepaalde dingen.

Dat gold bijvoorbeeld voor de waterzuivering, maar ze hadden ook iets wat 'elektriciteit' werd genoemd en de burgemeester had een machine in plaats van een pen of een krijtje om brieven te schrijven.

Olemeeli wilde eigenlijk zo snel mogelijk weer naar huis, maar zijn vaders woorden echoden in zijn hoofd. Daarom besloot hij een aantal zaken nauwkeurig te bestuderen; dat was tenslotte het minste wat hij voor zijn vader kon doen. Ongelukkigerwijs testte hij de elektriciteit zo verkeerd dat hij een schok kreeg en minutenlang bewusteloos was.

Nadat hij weer bij bewustzijn was gekomen, wachtte hij even voordat het tijd was voor de schrijfmachine, maar dat liep niet veel beter af. Zijn linkerwijsvinger bleef vastzitten tussen de D en de R, waardoor Olemeeli doodsbang werd en zijn hand met zoveel kracht terugtrok dat zijn vinger op twee plekken brak.

Dat was het moment waarop Olemeeli er genoeg van had. Hij gaf zijn assistenten de opdracht om zijn spullen in te pakken voor

de vermoeiende terugreis. Olemeeli wist al wat hij papa Kakenya zou vertellen. Dat elektriciteit je kon bijten als je een spijker in een gat in de muur stopte was al heel erg, maar de machine om mee te schrijven was ronduit levensgevaarlijk.

Kakenya de Mooie had zelden gelijk met zijn voorspellingen, maar zijn vermoeden dat hij nog maar korte tijd op aarde zou zijn, bleek te kloppen. De gedeeltelijk tandeloze zoon nam het geschrokken van hem over.

De eerste dag na de begrafenis vaardigde het nieuwe stamhoofd Olemeeli meteen drie decreten uit.

Eén: datgene wat elektriciteit werd genoemd, mocht nooit worden geïnstalleerd in de vallei waarover Olemeeli heerste.

Twee: machines om mee te schrijven mochten de grens niet passeren.

Drie: het dorp moest investeren in een nieuw zuiveringssysteem voor water.

Dat was de reden waarom Olemeeli al bijna vier decennia lang heerste over de enige vallei in de Masai Mara waar elektriciteit, schrijfmachines en, in het verlengde daarvan, computers niet voorkwamen. Het was tevens de vallei waar niet een van de zes miljard gebruikers van mobieltjes woonde.

Hij noemde zichzelf Olemeeli de Bereisde en was net zo weinig populair als zijn vader ooit was geweest. Achter zijn rug hadden de dorpsbewoners een aantal minder vleierende namen voor hem. De favoriet van Ole Mbatian junior was ‘stamhoofd Tandeloos’.

Het absoluut niet geliefde stamhoofd en de erkende bekwame medicijnman waren even oud, wat niet wilde zeggen dat ze goed met elkaar overweg konden. Maar omdat ze de belangrijkste twee mannen van het dorp waren, konden ze niet ruziemaken zoals ze in hun jeugd hadden gedaan. Ole Mbatian verzoende zich ermee dat de meest conservatieve dorpsbewoner degene was die de beslissingen nam. Olemeeli de Bereisde deed op zijn beurt alsof hij niets hoorde als de medicijnman benadrukte wie van hen de meeste tanden in zijn mond had.

Het stamhoofd was een voortdurende maar draaglijke belasting voor Ole Mbatian. Zijn enige echte zorg in het leven was een andere. Hij had namelijk vier kinderen bij zijn eerste vrouw en vier bij de tweede: acht dochters, maar geen zoon. Na het vierde meisje begon hij al te experimenteren met zijn kruiden en wortels, zodat het volgende kind een jongen zou zijn. Dat bleek echter een medische uitdaging die te groot voor hem was. De dochters bleven komen, tot er helemaal geen baby's meer kwamen. De vrouwen stopten met leveren, ook zonder de bittermeloen en Levant-katoenplant in de mixturen waarmee Ole Mbatian experimenteerde.

Na vijf generaties medicijnmannen zou de volgende een andere naam hebben dan Mbatian, of hoe ze voor die tijd ook hadden geheten. Vrouwelijke medicijnmannen bestonden niet in de Masi-wereld. Het woord zei het tenslotte al.

Ole kon zich er lange tijd mee troosten dat het tandeloze stamhoofd het niet beter deed wat betreft het produceren van kinderen. Olemeeli kreeg zes dochters in de periode waarin Ole er acht kreeg.

Tenminste, dat was zo tot het stamhoofd er nog een vrouw bij nam. Voordat de jongste vrouw te oud werd, kreeg ze een zoon en erfgenaam voor het stamhoofd. Er werd een groot feest in het dorp gehouden. De trotse vader verkondigde dat het heuglijke feit de hele nacht gevierd zou worden. Iedereen feestte tot de dageraad aanbrak, behalve de medicijnman, die hoofdpijn had en vroeg naar bed ging.

Dat gebeurde jaren geleden, aanzienlijk meer jaren dan Ole had verwacht te zullen leven. Hij was blijkbaar nog niet klaar voor de grote God en had nog het een en ander te geven. Hij wist niet precies hoe oud hij inmiddels was, maar merkte dat hij niet meer zo precies was met zijn pijl-en-boog, en dat hij niet meer zo trefzeker was met zijn speer, werpknuppel en mes. Misschien wel met de werpknuppel, als hij erover nadacht. Tenslotte was hij de regerende dorpskampioen.

Met zijn soepelheid was ook niet veel mis. Hij bewoog zich met bijna dezelfde vanzelfsprekendheid als altijd, maar minder be-

reidwillig. Hij begon gemakzuchtig te worden. Hij had kiespijn en verhielp dat. Zijn zicht was troebeler dan in zijn jeugd, maar dat vond hij geen probleem. Ole had alles wat het waard was om te zien inmiddels gezien en hij kon alles vinden wat hij nodig had.

Al met al waren er indicaties dat een bepaalde leeftijd in een andere was overgegaan, of misschien was Ole Mbatian gewoon depressief. Toen het verdriet over de zoon die nooit was geboren hem in een te stevige greep kreeg, schreef hij zichzelf een mengsel van sint-janskruid en rozenwortel in zonnebloemolie voor. Dat hielp gewoonlijk.

Bovendien maakte hij een extra ronde over de savanne. Hij was daar altijd al 's ochtends vroeg, in zijn voortdurende jacht op nieuwe wortels en kruiden voor zijn apotheek, en werkte tot de zon te warm werd. Nu begon hij zijn wandelingen als het nog donker was, terwijl hij lette op het geluid van de bijna geluidloze leeuw op jacht.

Werden zijn passen trouwens korter? Ole was een keer helemaal naar Nanyki gelopen. Een andere keer was hij naar de voet van de Kilimanjaro gelopen en had de berg beklommen. Nu was het alsof het naburige dorp al te ver weg was. Niets wees erop dat Ole Mbatian junior op een dag in de nabije toekomst aanzienlijke opschudding in Stockholm, Europa en de wereld zou veroorzaken. De Masai die zoveel wist over het verfijnen van de helende krachten van de savanne wist niets over de Zweedse hoofdstad of het continent waarop die zich bevond. En over de wereld wist hij niet meer dan dat die ooit was geschapen door Enkaï, de hoogste God die in de berg Kirinyaga woonde. Ole Mbatian noemde zichzelf een christen, maar er bestonden waarheden waaraan de Bijbel niets kon veranderen, zoals het scheppingsverhaal.

‘Vooruit,’ zei hij tegen zichzelf.

Dat deed hij soms. Het betekende dat hij nog een tijdje moest doorgaan, wat hij over het algemeen blijmoedig deed.

3

Ruim tienduizend kilometer ten noorden van het Masai-rijk, in een buitenwijk van de Zweedse hoofdstad Stockholm, overhandigde Lasse de sleutels aan de koper van zijn levenswerk. Het was tijd om met pensioen te gaan.

Dat was niets bijzonders voor de voormalige eigenaar van een worstkraam. Je werd geboren, voldeed aan je verplichtingen, trok je terug, stierf en werd begraven. Meer was het niet.

Des te belangrijker – en vooral erger – was het voor een van zijn vaste klanten. Stel je voor dat Lasse zijn kraam aan een Arabier had verkocht. Iemand die niet wist wat Västervik-mosterd was, niet wist dat de worst óp de puree moest liggen, en die kebab op het menu zou zetten.

Zoiets kan op iedereen een stempel drukken. Victor was pas vijftien toen dat gebeurde. Het was niet meer wat het was geweest om met zijn bromfiets tegenover de worstkraam te staan.

Zijn vrienden ontmoetten elkaar voortaan in de nieuwe pizzeria aan de overkant van het plein, maar die was van een andere Arabier.

Er was iets mis met Arabieren, Iraniërs, Irakezen en Joegoslaven. Niemand van hen wist wat Västervik-mosterd was, ze kleedden zich vreemd en praatten vreemd. Konden ze niet gewoon Zweeds leren?

Dat was punt één. Punt twee was dat zijn vrienden er anders over dachten. Ze gingen voortaan naar de pizzeria, niet omdat de worst kebab was geworden, maar omdat het daarbinnen veel warmer was. Toen Victor probeerde hen te laten begrijpen dat Zweden veranderde, grijsden ze naar hem. Af en toe een Joegoslaaf of Iraniër vrolijkte de boel toch alleen maar op?

Victor bleef eenzaam achter met zijn gedachten. Als de ande-

ren naar de disco gingen, zat hij thuis op zijn slaapkamer. Als de anderen in het weekend voetbalden, ging hij naar een museum. Daar vond hij troost in de kunst die onvervalst Zweeds was, zoals het Franse rococo en het neoclassicisme dat door Gustav III vanuit Italië naar Zweden was gebracht, maar vooral de nationale romantiek. Niets was mooier dan *Midzomerdans* van Anders Zorn. Niets was plechtiger dan Gustaf Cederströms versie van Karl XII's begrafenis.

In tegenstelling tot kebab.

De middelbare school was een kwelling. De jongens in de klas vonden hem vreemd, omdat hij de lijst met Zweedse koningen vanaf de tiende eeuw uit zijn hoofd kende. Aan de andere kant vond hij de jongens oninteressant. En de meisjes... Tja, met hen was iets mis. Sommigen hadden een sjaal rond hun hoofd gewikkeld. Met hen wilde hij niets te maken hebben. Maar ook degenen die echt Zweeds waren... Het was moeilijk om met ze te praten. Waarover moesten ze het hebben? Hoe kwam je dicht bij een meisje zonder haar dichtbij te laten komen?

De militaire dienst was min of meer een opluchting. Twaalf maanden orde en regelmaat in dienst van het land. Maar zelfs het Zweedse leger was niet gevrijwaard van buitenlanders. Of vrouwen.

Als jonge volwassene overwoog Victor een politieke carrière. Hij abonneerde zich op *Folktribunen*, een tijdschrift dat in hoofdzaak dezelfde waarheden als hij steunde. Hij ging naar een bijeenkomst van gelijkgezinden, maar voelde zich daar ook niet op zijn gemak. Ze wilden verandering door middel van geweld tot stand brengen, maar dat vereiste dat je bereid was om te vechten, wat pijn kon doen. Victor was helemaal vertrouwd met het begrip pijn sinds die keer dat er driehonderd kronen uit zijn vaders portefeuille ontbraken. Zijn vader had geen bewijs gehad, maar had de vijftienjarige jongen toch een flink pak slaag gegeven. Achteraf had Victor er geen behoefte aan gehad om de inhoudelijke kant van de kwestie met zichzelf te bespreken.

De partij waarvoor Victor belangstelling had, werkte met zowel leiders als adjunct-leiders, terwijl hij zelf helemaal onderaan de

ladder terecht kwam. Binnen de groep werd van de leden verwacht dat ze gehoorzaamden en samenwerkten. Niet alleen met andere mannen, maar ook met vrouwen. Maar hoe werkte je met vrouwen samen? En hoe gehoorzaamde je hun?

Zijn conclusie was dat Zweden reddeloos verloren was, tenzij het zijn tijdelijke vrienden bij de verzetsbeweging lukte om een revolutie te beginnen. Of dat hij zich zelf met de situatie ging bemoeien zonder dat hij een pak slaag kreeg of in de gevangenis terecht kwam. Hoewel Zweden in verval was geraakt, was het nog steeds mogelijk om succes te hebben, in tegenstelling tot de partij, waar respect uitermate belangrijk was. Het was zo ongeveer het ergste woord dat Victor kende. Respect tegenover de partijleider, zijn adjunct-leider, zijn vrouw en haar kat. Zweden moest met behulp van vastberadenheid in plaats van respect tegen de parasieten worden beschermd.

De eenzame jongeman van ruim twintig jaar was niemand iets verschuldigd. Hij was van plan om de top te bereiken, waarna hij net zo meedogenloos kon zijn als hij wilde.

Het mocht tijd kosten als dat nodig was en het maakte niets uit als het ten koste van anderen ging. Het was ook niet belangrijk welke top het was, als die maar hoog genoeg was.

Het opklimmen begon ermee dat hij bij de meest gerenommeerde kunsthandel van Stockholm ging werken. Hij wist tenslotte veel over echte kunst en slaagde er tijdens het sollicitatiegesprek met kunsthandelaar Alderheim in om te liegen dat hij bijzonder positief tegenover het weerzinwekkende modernisme stond. Voor alle zekerheid had hij zich voorbereid op het gesprek en kon hij dingen zeggen zoals: 'Het is niet gemakkelijk om tegenover de grootste kunsthandelaar van de stad te zitten en uiting te geven aan de ware functie van de gedachten.'

Daarmee zinspeelde hij op de grondlegger van het surrealisme, naar wie de beoogde werkgever gelukkig niet vroeg, omdat Victor zijn naam was vergeten. Hij wist echter wel dat hij een linkse dichter en de stichter van een antifascistische groepering was. Een idioot dus, met andere woorden.

Het idee van de kunsthandel was geen toeval. Victor had er zorgvuldig over nagedacht: wie echte veranderingen tot stand wilde brengen, had status nodig. Hij vond het prijzenswaardig om een homo te mishandelen of een zwarte de stuipen op het lijf te jagen, maar dat leidde niet tot een noemenswaardige verandering. Behalve dan voor de homo of de zwarte.

Status kreeg je door je in de juiste kringen te bewegen, dus moest Victor op zoek naar geld en macht. Om helemaal onderaan in het bedrijfsleven te beginnen, was net zo uitzichtloos als hetzelfde binnen de politiek te doen.

De kunsthandel was een perfecte springplank, want als er iets was wat de leden van de sociaalliberale machtselite verenigde, dan waren dat opera, theater en... kunst. Het liefst de modernistische troep die Alderheim te koop aanbood. Als hij contact legde met de klanten, was het niet meer dan een kwestie van tijd voordat hem iets beters zou worden aangeboden.

Het werk hield in dat Victor de eindverantwoordelijkheid voor de klanten had. Hij had bedongen dat hij het recht had om zich manager te noemen. Alderheim had eigenlijk een assistent willen hebben, maar de man was zowel oud, vermoeid als gemakkelijk over te halen. De belangrijkste taak van de manager was om ervoor te zorgen dat de klanten de kunst waardeerden omdat ze h m waardeerden.

‘Eigenlijk ben ik diep vanbinnen een Cézanne,’ kon hij met een vanzelsprekende en toch verlegen glimlach zeggen. ‘Ik moet echter bekennen dat Matisse aan me trekt.’ Waarna hij het aanvulde met onzin zoals: ‘Altijd die Matisse..’

De rest van de zin – ‘ik hoop dat hij in de hel brandt’ – hield hij voor zich.

De klanten dachten misschien dat de manager ergens tussen het impressionisme en het expressionisme was blijven steken, terwijl hij in werkelijkheid gewoon zijn plan volgde.

Alderheim was verblind door de charme van de manager. De nieuwe werknemer voelde steeds meer als de zoon die hij nooit had gekregen.

In die tijd was Victors achternaam Svensson. Toch gebeurde het dat klanten hem uitnodigden voor een vernissage of iets anders wat niet alleen weezinwekkend, maar ook belangrijk was. Hij zorgde ervoor dat hij op het juiste tijdstip op de juiste plek was en wachtte zijn tijd af, alert op elke kans die hem verder kon brengen.

Hij had zichzelf twee jaar gegeven. Als het dan nog niet was gelukt, moest hij ontslag nemen en een andere strategie bedenken. Hij had moeite te geloven dat alles vanzelf goed zou komen. De toekomst kwam echter naar hem toe en hoefde niet gezocht te worden. Die heette Jenny.

Vrouwen vertegenwoordigden alles wat Victor verachtte. Ze waren raadselachtig, zwak en sentimenteel. Van de enige verdienste die ze hadden, maakte hij een keer per week gebruik door een *high class*-escort in een van de elegantere hotels van Stockholm te bezoeken. Het voordeel hiervan was dat hij een factuur kreeg waarop de seks 'schilderijlijsten', 'schilderslinnen' of iets anders bruikbaar werd genoemd. Hij was van mening dat je niet meer plezier van het andere geslacht kon hebben. Behalve...

Victor merkte dat de oude Alderheim al snel een idee met betrekking tot zijn dochter had gekregen. Ze kon pas net lopen toen Victor voor de kunsthandel kwam werken. Hij was negentien jaar en negen maanden ouder, dus zou hij geduld moeten hebben. Bovendien kon hij er alleen op hopen dat de oude man het zou blijven toejuichen. Alderheim was vijfentwintig jaar ouder dan zijn achterdochtige vrouw. Zij had op den duur een belemmering voor een relatie kunnen worden als ze zichzelf niet op tijd uit de weg had geruimd.

Jenny groeide op zonder ook maar een beetje aantrekkelijk te worden. Ze sloop langs de muren, straalde niets uit en kleepte zich slecht.

Ze was echter een Alderheim en op een dag zou ze alles erven. Een huwelijk tussen Victor en haar kon hem zowel een goede achternaam als uitzicht op de erfenis bezorgen.

Het probleem was het oude wijf. Victor verdacht haar ervan

dat ze lid was van de Linkse Partij. Ze vond namelijk dat het Jenny's eigen zaak was om liefde te zoeken en te vinden. Bovendien twijfelde ze aan de emotionele betrokkenheid en loyaliteit van de manager. Omdat ze gelijk had, was het een geluk dat ze stierf.

Ze had niet verteld dat ze pijn had, maar bleek overal in haar lichaam kanker te hebben. Het duurde maar een paar dagen. Op maandag kwam ze niet meer uit bed, op dinsdag werd ze de woning uit gedragen en een week later werd ze begraven.

Nadat het oude wijf was overleden, rouwde Alderheim overdag in zijn appartement over de jaren die voorbij waren. Hij zat bij voorkeur in zijn bibliotheek, met de leren fauteuils, zijn favoriete schilderijen aan de muren, het grote aquarium en de open haard, die Jenny's avonds voor hem aanstak.

Daar bood hij de beoogde schoonzoon cognac aan. Ze dronken vrij veel glazen per week, maar de cognac was lekker en het doel heiligde de middelen. Overdag ontfermde Victor zich over de klanten, waarbij hij steeds grotere leugens vertelde, terwijl hij wachtte tot Jenny oud genoeg was.

Alderheims dochter werd twaalf, dertien, veertien en vijftien jaar. Ze klaagde nooit en leek met niemand contact te hebben. Ze nam met dezelfde neutrale gezichtsuitdrukking die ze altijd had nieuwe taken op zich. Ze maakte zowel de woning als de kunsthandel schoon, waardoor Victor het salaris voor een parttime schoonmaakster uitspaarde en hij meer seks kon kopen, terwijl dat onder de streep niet zichtbaar was. Hij liet haar ook het saaie archiveren in de kelder doen. Daar was ze tenslotte toch meestal te vinden. Ze rook zelfs naar het archief.

Toen zijn leven niet rooskleuriger kon zijn, werd hij door de bliksem getroffen in de vorm van een prostituee van vroeger. Plotseling stond ze met een tienerjongen naast zich in de kunsthandel.

'Hij heet Kevin,' zei ze.

'Ik heb geen idee wat je bedoelt,' antwoordde Victor.

De vrouw vroeg de jongen om naar buiten te gaan en op de

stoep te wachten. Toen hij buiten gehoorsafstand was, zei ze: 'Hij is je zoon.'

'Zoon? Hij is verdomme zwart.'

'Als je goed naar me kijkt, begrijp je misschien hoe dat heeft kunnen gebeuren.'

De vrouw maakte zichzelf geen verwijten. Het hoorde niet bij haar werk om het karakter van iedere afzonderlijke klant te beoordelen voordat er zaken werden gedaan. Daarvoor bestond maar één regel: wie sloeg mocht niet binnenkomen, wie niet sloeg was welkom zolang hij betaalde. De man tegenover haar had bij de laatste groep gehoord.

Victor moest de kunsthandel sluiten en de leugenachtige vrouw met haar zoon meenemen voordat Jenny uit het archief kwam. De oude Alderheim zat zoals gewoonlijk in zijn zevenkamerappartement en hoorde of zag niets.

De kersverse, potentiële vader duwde moeder en kind voor zich uit naar een koffiebar die een paar huizenblokken verderop lag (het was ongelooflijk hoe ze in maar een paar jaar was afgetakeld) en vroeg haar wat ze wilde.

Ze wilde het allerergste, namelijk dat hij zijn verantwoordelijkheid als vader zou nemen. Ze had al die jaren niets over Kevins bestaan gezegd, maar ze was versleten door het harde leven dat ze had geleid en had hulp nodig. Bovendien verdiende de jongen het om een vader te hebben.

Uiteindelijk ging het natuurlijk om geld.

'Waarom heb je hulp nodig?' vroeg hij.

'Ik ben ziek.'

'Ja, en?'

De vrouw zweeg. Kevin luisterde naar muziek, maar voor alle zekerheid stuurde ze hem naar de overkant van de straat om snoep te kopen. 'Ik ga dood,' zei ze toen hij weg was.

'Dat gaan we allemaal.'

Het was weer even stil voordat de vrouw verder praatte. 'Ik heb aids.'

Victor schoof zijn stoel naar achteren. 'Verdomme!'

Hij wilde alles ontkennen, maar de met pest besmette vrouw had de omstandigheden aan haar kant. Met het oog op Victors levensplan was ze precies verschenen op het moment waarop dat niet had moeten.

Hij kon haar niet gewoon weggagen. Zolang ze leefde, kon ze onaangekondigd naar de kunsthandel komen om bloed te spugen of met wie dan ook over zijn vaderschap te praten.

Zolang ze leefde tenminste, wat gelukkig niet lang meer leek te duren.

Daarom waren ‘tijd kopen’ en ‘schadebeperking’ de sleutelwoorden.

In de daaropvolgende onderhandeling met de stervende moeder beloofde Victor om de verantwoordelijkheid voor haar kind op zich te nemen tot hij meerderjarig was. Als tegenprestatie beloofde zij om het woord ‘papa’ niet in de mond te nemen als het joch dat kon horen. En anders ook niet.

‘Joch?’ zei de vrouw. ‘Hij heeft een naam. Kevin.’

‘Zeur niet.’